

Prima pagină>Introducerea unei acțiuni în justiție>Sisteme juridice (UE și statele membre)>Instanțe judecătorești naționale
Instanțe judecătorești naționale

Franța

În această secțiune veți găsi o prezentare generală a instanțelor de drept comun din Franța.

Instanțele de drept comun – introducere

Instanțele de prim grad de jurisdicție

Instanțele civile

1. Tribunalele regionale

Tribunalele regional (*tribunal de grande instance*) instrumentează litigiile între persoanele fizice (**cauze civile și comerciale**) având valori mai mari de **10 000 EUR**.

În plus, oricare ar fi suma care face obiectul litigiului, aceste tribunale au **competență în special în următoarele domenii**:

dreptul familiei: căsătorie, filiație, adopție, declarație de absență (*déclarations d'absence*);

rectificarea actelor de stare civilă (*état civil*: nașteri, căsătorii, decese etc.);

succesiuni;

sanctiuni (*amendes civiles*) aplicate ofițerilor de stare civilă (*officiers d'état civil*);

acțiuni imobiliare pentru a stabili proprietatea (*pétitoires*) și posesia (*possessoires*);

distincții pentru performanță în industrie (*récompenses industrielles*);

dizolvarea asociațiilor;

protecție din partea creditorilor (*sauvegarde*), reorganizare judiciară (*redressement judiciaire*) și lichidare judiciară (*liquidation judiciaire*) în situația în care debitorul nu este comerciant și nici nu este înregistrat în nomenclatorul de meserii (*répertoire des métiers*);

asigurare împotriva accidentelor și a bolilor profesionale a persoanelor nesalariate care lucrează în agricultură;

taxe de înregistrare (*droits d'enregistrement*), taxe de cadastru (*taxes de publicité foncière*), taxe de timbru (*droits de timbre*) și contribuții indirecte, precum și alte taxe asimilate acestor tipuri de taxe sau contribuții;

contracte de închiriere a unui spațiu comercial (*baux commerciaux*), cu excepția contestațiilor privind stabilirea prețului de închiriere la revizuirea sau reînnoirea contractului, contracte de închiriere în scopuri profesionale (*baux professionnels*) și convenții de locație temporară și care conferă drepturi limitate (*conventions d'occupation précaire*) în materie comercială;

înscrierea de date false (*inscription de faux*) pe documente autentice (*actes authentiques*);

acțiuni civile pentru defăimare (*diffamation*) sau injurii (*injures*), publice sau fără caracter public, verbale sau scrise.

Litigii cu privire la plăți, garantarea sau rambursarea datoriilor de orice fel recuperate de administrația vamală și alte probleme vamale în cazurile și condițiile prevăzute în Codul vamal.

Tribunalul regional este format din judecători de profesie (*magistrats*): președintele, vicepreședinții, judecătorii, **procurorul (*procureur de la République*)**, viceprocurorii (*vice procureurs*) și supleanții (*substitués*).

Unii dintre aceștia sunt judecători specializați, care intervin în special în cauzele penale, inclusiv:

Judecătorul pentru minori (*juge des enfants*), care are competența de a lua măsuri de protecție în privința minorilor aflați în pericol și de a judeca infracțiunile (contravențiile și delictele) (*contraventions de cinquième classe, délits*) săvârșite de către minori. În materie penală, atunci când judecă o cauză cu ușile închise, acesta poate dispune doar aplicarea de măsuri educative (*mesures éducatives*); atunci când prezidează tribunalul pentru minori (*tribunal pour enfants*), acesta alcătuiește completul de judecată împreună cu doi judecători consultanți (*assesseurs*), iar instanța respectivă are competența de a dispune atât măsuri educative, cât și pedepse, după caz;

Judecătorul pentru aplicarea pedepselor (*juge de l'application des peines*), care are responsabilitatea de a stabili modalitățile de executare a pedepselor privative de libertate sau care implică restrângerea libertății; atunci când judecătorul intervine într-un mediu considerat „închis”, în baza unei pedepse cu închisoarea, acesta are competența de a pronunța ajustarea pedepsei (de exemplu: eliberarea, semieliberarea, eliberarea condiționată, plasarea sub supraveghere electronică); atunci când intervine într-un mediu „deschis”, acesta are sarcina de a urmări și a controla executarea pedepsei de către condamnat [de exemplu: închisoare cu suspendare (*emprisonnement avec sursis et mise à l'épreuve*), muncă în folosul comunității (*travail d'intérêt général*), supraveghere socio-judiciară (*suivi socio-judiciaire*) etc.];

Judecătorul de instrucție (*juge d'instruction*), care, în cadrul unei anchete penale, are sarcina de a lua toate măsurile pentru stabilirea adevărului, sub supravegherea camerei de cercetare penală a curții de apel (*chambre de l'instruction de la cour d'appel*). Acesta adună toate elementele constitutive ale cauzei, indiferent dacă sunt incriminatoare sau dezincriminatoare. Atunci când consideră că cercetarea este încheiată, judecătorul poate emite un ordin de neîncepere a urmăririi penale (*ordonnance de nonlieu*) sau poate trimite persoana cercetată în fața instanței pentru a fi judecată. Judecătorul de instrucție nu poate să se autosesizeze. Acesta trebuie să fie sesizat de către procuror sau de către victimă prin intermediul unei plângeri cu constituire în parte civilă (*constitution de partie civile*).

Tribunalul regional se află, în general, în capitala departamentului, însă este posibil să se găsească în alte orașe. La 1 ianuarie 2017, existau 164 de tribunale regionale.

2. Tribunalele de primă instanță

Tribunalul de primă instanță (*tribunal d'instance*) soluționează litigiile între persoanele fizice (cauze civile) având o valoare care nu depășește 10 000 EUR (are competență exclusivă în anumite domenii indiferent de valoarea litigiului, precum acțiunile în grănițuire sau de evacuare a chiriașului).

Acesta are, de asemenea, **competențe jurisdicționale** [de exemplu: popririi ale remunerațiilor (*saisies des rémunérations du travail*), rente viagere (*rentes viagères*), probleme legate de alegeri, contracte de închiriere a unei locuințe (*baux d'habitation*)] și **competențe administrative**: de exemplu, directorul grefei (*directeur des services de greffe judiciaire*) tribunalului de primă instanță are competența de a elibera certificate de naționalitate.

În plus, tribunalul de primă instanță **exercită funcțiile de instanță de protecție (cu excepția tutelei asupra minorilor, care intră în competența judecătorului de dreptul familiei din cadrul tribunalului regional, conform unei legi din 12 mai 2009)**, și anume, are sarcina de a-i proteja pe adulții vulnerabili, în special controlând gestionarea patrimoniului acestora.

Tribunalul de primă instanță este format din unul sau mai mulți judecători, însă cauzele sunt judecate de un singur judecător.

În general, tribunalul de primă instanță își are sediul **în centrul administrativ al unui arondisment**. La 1 ianuarie 2017, existau 307 tribunale de primă instanță.

3. Instanțele pentru litigii și contravenții minore (*jurisdiction de proximité*)

Instanța pentru litigii și contravenții minore (*jurisdiction de proximité*) soluționează **litigii civile** între persoane fizice, a căror **valoare nu depășește 4 000 EUR**.

De la 1 iulie 2017, instanțele pentru litigii și contravenții minore au fost desființate (Legea nr. 2011-1862 din 13 decembrie 2011); iar competențele lor au fost transferate tribunalelor de primă instanță.

4. Tribunalele comerciale

Tribunalul comercial (*tribunal de commerce*) soluționează litigii privind **tranzacțiile încheiate între comercianți**, între instituții de credit sau între comercianți și instituții de credit, precum și litigii privind societățile comerciale sau tranzacțiile comerciale dintre oricare părți. De asemenea, acesta instrumentează **litigiile legate de întreprinderile aflate în dificultate**.

Tribunalul comercial nu este format din judecători de profesie, ci din voluntari, comercianți sau directori de societăți comerciale. Aceștia sunt aleși pentru un prim mandat de 2 ani și, la sfârșitul acestuia, pentru un nou mandat de 4 ani, de către un colegiu electoral format din actuali și foști judecători ai tribunalului, precum și din delegați ai comercianților. Aceștia din urmă sunt comercianți sau directori de societăți comerciale aleși o dată la 5 ani în aria de competență teritorială a tribunalului. Sarcina lor este de a participa în fiecare an la alegerile pentru judecătorii tribunalului comercial.

La 1 ianuarie 2017, **existau 134 de tribunale comerciale în Franța metropolitană, 7 secțiuni comerciale în departamentele Alsacia și Mosela și 9 tribunale comerciale mixte în teritoriile de peste mări**.

Tribunalul comercial este format din cel puțin trei judecători, cu excepția cazului în care există dispoziții contrare.

Ministerul Public reprezintă interesele societății în fața acestor instanțe. Acesta trebuie să fie parte în toate cauzele care implică întreprinderi aflate în dificultate.

Atribuțiile grefei tribunalului comercial sunt îndeplinite de un grefier (un asistent judiciar care își desfășoară activitatea pe lângă Ministerul Public).

5. Instanțele pentru soluționarea litigiilor de muncă (*Conseil de prud'hommes*)

Instanța pentru soluționarea litigiilor de muncă (*conseil de prud'hommes*) are sarcina de a soluționa litigiile între angajatori și salariați care izvorăsc dintr-un contract de muncă (legate de salariu, timp de lucru, hărțuire, sancțiuni etc.). Aceasta este un organism colectiv, format din judecători consultanți care îi reprezintă pe angajatori și pe salariați.

Instanța este împărțită în 5 secții specializate (pentru management, industrie, comerț și servicii comerciale, agricultură, activități diverse). În cazul unei egalități de voturi între cei 4 judecători consultanți, instanța pentru soluționarea litigiilor de muncă va fi prezidată de către un judecător numit de președintele tribunalului regional, al cărui vot este hotărâtor.

Într-un departament pot exista una sau mai multe instanțe pentru soluționarea litigiilor de muncă, iar în aria de competență teritorială a tribunalului regional există cel puțin o astfel de instanță.

Există 210 instanțe pentru soluționarea litigiilor de muncă.

Ca urmare a evaluării în 2017 a situației instanțelor pentru soluționarea litigiilor de muncă, membrii acestor instanțe nu vor mai fi aleși, ci numiți în baza unei propuneri din partea celor mai reprezentative organizații comerciale și profesionale. Aceștia vor fi numiți pentru un mandat de 4 ani.

6. Tribunalele pentru probleme de securitate socială (*TASS*)

Tribunalul pentru probleme de securitate socială (*tribunal des affaires de la sécurité sociale*) soluționează **litigiile existente între fondurile de asigurări sociale (*caisses de sécurité sociale*) și reclamanți** (de exemplu: o problemă legată de apartenența la un fond, de alocarea fondurilor și de plata prestațiilor etc.).

Acesta este format dintr-un președinte (un judecător al tribunalului regional sau un magistrat onorific), un arbitru care reprezintă salariații și un arbitru care reprezintă angajatorii sau lucrătorii independenți (ambii arbitri consultanți sunt numiți pentru o perioadă de 3 ani de către prim-președintele curții de apel dintr-o listă alcătuită, în aria de competență teritorială a fiecărui tribunal, de către directorul regional pentru tineret, sport și coeziune socială, în baza unei propuneri din partea celor mai reprezentative organizații comerciale și profesionale).

Există 114 tribunale pentru probleme de securitate socială.

7. Tribunalele pentru probleme de invaliditate (*TCI*)

Tribunalul pentru probleme de invaliditate (*tribunal du contentieux de l'incapacité*) are competența de a soluționa litigii privind invaliditatea sau incapacitatea de a munci a unui asigurat social, și anume, starea ori gradul de incapacitate în caz de boală ori de accident de muncă sau starea ori gradul de invaliditate în caz de boală ori de accidente altele decât profesionale.

Tribunalul pentru probleme de invaliditate este format dintr-un președinte (judecător onorific sau persoană calificată desemnată prin decret de Ministerul Justiției), un arbitru care îi reprezintă pe salariați și un arbitru care îi reprezintă pe angajatori sau pe lucrătorii independenți (ambii arbitri fiind numiți pentru o perioadă de 3 ani de către prim-președintele curții de apel în a cărei arie de competență teritorială se află tribunalul, dintr-o listă alcătuită de către directorul regional pentru tineret, sport și coeziune socială, în baza unei propuneri din partea celor mai reprezentative organizații profesionale).

Există 26 de tribunale pentru probleme de invaliditate.

De la 1 ianuarie 2019, litigiile de competență TASS și TCI și câteva care țin de competența comisiilor departamentale de asistență socială (CDAS) vor fi transferate secțiilor sociale din cadrul tribunalelor regionale. Aceste instanțe specializate vor fi apoi desființate.

8. Tribunalele paritare în materie de arendare

Tribunalul paritar în materie de arendare (*tribunal paritaire des baux ruraux*) are competența de a soluționa **litigiile dintre proprietarii și chiriașii bunurilor agricole** care fac obiectul unei închirieri în ceea ce privește statutul arendării, al dării în parte, al închirierii șeptelurilor, al închirierilor la libera alegere, al închirierii culturilor mixte, al închirierii pe termen lung și al contractelor de utilizare a terenului în scopul folosirii ca pășune (*fermage, métayage, baux à cheptel, baux à domaine congéable, baux à complants, baux emphytéotiques, or contrats d'exploitation de terres à vocation pastorale*).

Tribunalul este prezidat de un judecător de la tribunalul de primă instanță. Acesta este asistat de 4 arbitri consultanți aleși de către colegii lor: 2 proprietari și 2 chiriași aleși pentru o perioadă de 6 ani pe baza listelor electorale întocmite de către prefect la propunerea Comisiei de elaborare a listelor electorale.

Ca urmare a evaluării în 2018 a tribunalelor paritare în materie de arendare, arbitrii consultanți nu vor mai fi aleși, ci vor fi numiți în baza unei propuneri din partea celor mai reprezentative organizații profesionale din rândul membrilor acestora. Aceștia vor fi numiți pentru un mandat de 6 ani.

Instanțe penale

1. Curțile cu jurați (*cour d'Assises*)

Curtea cu jurați (*cour d'assises*) are competența de a judeca **infracțiunile penale** (*crimes*), și anume, **infracțiunile cele mai grave**, care sunt pasibile de o pedeapsă constând în privare de libertate pe o perioadă între 10 ani și pe viață.

Aceasta este o **instanță departamentală** nepermanentă, care se reunește oricând este necesar. Totuși, instanța este cvasipermanentă în departamentele cele mai mari.

Instanța este formată din 3 judecători de profesie: un președinte (președintele camerei sau un judecător al curții de apel), 2 arbitri (judecători la curtea de apel sau judecători ai tribunalului regional pentru departamentul în care are loc audierea), un juriu (6 cetățeni selectați prin tragere la sorți). De asemenea,

aceasta funcționează ca o curte cu jurați pentru minori (*cour d'assises des mineurs*), dispunând de un juriu, atunci când este vorba despre infracțiuni săvârșite de către minori. În astfel de cazuri, cei 2 arbitri sunt judecători de la tribunalele pentru minori.

Anumite infracțiuni care intră sub incidența legislației privind terorismul, a legislației militare sau a legislației privind traficul de droguri sunt judecate de către o curte cu jurați formată exclusiv din judecători de profesie.

Ministerul Public este reprezentat de către un avocat general (*avocat général*).

2. Tribunalele corecționale

Tribunalul corecțional (*Tribunal correctionnel*) are competența de a judeca delictele (*délits*), adică **infracțiunile** sancționate prin lege cu maximum 10 ani de închisoare sau cu o amendă de minimum 3 750 EUR. Acesta este atașat tribunalului regional. În principiu, este format din 3 judecători de profesie, cu excepția infracțiunilor pentru judecarea cărora este necesar un singur judecător.

Ministerul Public este reprezentat de către procuror sau de către unul dintre supleanții acestuia.

3. Tribunalele de poliție

Până la 1 iulie 2017, tribunalul de poliție judeca contravențiile și delictele minore (*contraventions de cinquième classe*), își desfășura activitatea în cadrul tribunalului de primă instanță și era alcătuit dintr-un singur judecător, provenit de la tribunalul de primă instanță. Începând cu 1 iulie 2017, tribunalul de poliție se ocupă de toate infracțiunile și contravențiile, își desfășoară activitatea în cadrul tribunalului regional și este format dintr-un judecător de la această instanță. Ministerul Public este reprezentat de către procuror sau de către unul dintre supleanții acestuia.

4. Instanțele pentru litigii și contravenții minore

Până la 1 iulie 2017, instanța pentru litigii și contravenții minore (*jurisdiction de proximité*) avea competența să judece contravențiile și delictele din primele patru clase de infracționalitate (*contraventions de la première à la quatrième classe*) și își desfășura activitatea în cadrul tribunalului de primă instanță.

Această instanță era prezidată de către un judecător pentru litigii și contravenții minore, care pronunță hotărâri în calitate de judecător unic.

Atribuțiile Ministerului Public erau îndeplinite, de regulă, de către un comisar de poliție. Începând cu 1 iulie 2017, această instanță a fost desființată, iar competențele sale au fost transferate tribunalului de poliție, care funcționează de la acea dată pe lângă tribunalul regional.

5. Instanțele specializate

Există, de asemenea, instanțe specializate în anumite domenii ale dreptului penal, cum ar fi instanțele maritime comerciale (*tribunaux maritimes commerciaux*), în număr de 6 în prezent, care au competența de a judeca anumite delikte maritime.

Instanțele de al doilea grad de jurisdicție

Curțile de apel (*cours d'appel*) sunt instanțe de al doilea grad de jurisdicție care rejudecă, în aspectele de drept și de fapt (*appels*), **cauzele judecate deja de instanțele de prim grad de jurisdicție**.

Acestea sunt formate exclusiv din judecători de profesie: un prim-președinte (*premier président*), președinți de cameră (*présidents de chambre*) și judecători de drept comun (*conseillers*) (cu excepția curții de apel cu jurați, a se vedea mai sus).

Fiecare curte de apel cuprinde un număr variabil de secții, inclusiv câteva secții specializate (civilă, socială, comercială și penală).

Hotărârile curții cu jurați sunt revizuite în a doua instanță de către o altă curte cu jurați (*cours d'assise d'appel*), desemnată de Secția Penală a Curții de Casație. **Curtea de apel cu jurați** este formată din 9 jurați.

Instanța națională pentru probleme de invaliditate și stabilirea asigurărilor în caz de accident de muncă reprezintă instanța de apel a tribunalelor pentru probleme de invaliditate. De asemenea, aceasta judecă, în prima și a doua instanță, litigiile legate de calculul primelor de asigurare în caz de accident de muncă. Ministerul Public este reprezentat de către procurorul general (*procureur général*) sau de către unul dintre avocații săi generali sau locuitorii generali (*substitut général*).

Această instanță va fi, de asemenea, desființată de la 1 ianuarie 2019.

Curtea de Casație

Curtea de Casație (*Cour de cassation*) este **cea mai înaltă instanță de drept comun**. Aceasta își are sediul la Paris, iar rolul său constă în verificarea conformității hotărârilor pronunțate de instanțele de prim și al doilea grad de jurisdicție cu normele de drept, fără să judece din nou fondul cauzei. Curtea de Casație nu constituie o instanță de al treilea grad de jurisdicție, însă asigură **unificarea jurisprudenței**, dovedindu-se **un organ de reglementare a dreptului și de respectare a legalității**.

Această instanță poate fi sesizată „pentru aviz” cu privire la un nou articol de lege care prezintă o dificultate serioasă și este invocat în mai multe litigii.

Această instanță este sesizată mai ales cu recurs, **„recurs în casație”** (*pourvoi en cassation*), exercitat de către o persoană care a făcut obiectul unei hotărâri judecătorești sau de către Ministerul Public.

Atunci când instanța consideră că hotărârea atacată nu a fost pronunțată în conformitate cu normele de drept, **aceasta „casează” hotărârea** (*casse la décision*). Cauza este trimisă unei alte instanțe spre rejudecare.

În caz contrar, **aceasta respinge recursul în casație**, hotărârea contestată devenind definitivă.

În mod excepțional, instanța **poate casa hotărârea fără să o trimită spre rejudecare** atunci când casația nu implică rejudecarea pe fondul cauzei. În plus, instanța poate rejudeca fondul în cauze civile dacă interesul unei bune administrări a justiției justifică acest lucru și, în cauze penale, aceasta poate casa o hotărâre fără trimitere spre rejudecare și poate pune capăt litigiului atunci când faptele, astfel cum au fost stabilite definitiv de către instanțele de fond, îi permit să aplice norma de drept corespunzătoare.

Curtea de Casație este împărțită în secții (*chambres*) (trei secții civile, o secție comercială, o secție socială și o secție penală), fiecare fiind compusă dintr-un președinte și alți judecători de profesie. În funcție de natura cauzei, aceasta poate judeca și în secții mixte (*chambre mixte*) (cel puțin trei secții) sau în cadrul unei ședințe în plen (*assemblée plénière*) (prim-președinte, președinte și membrul cel mai vechi din cadrul fiecărei secții, precum și un consilier de la fiecare secție).

Ministerul Public este reprezentat de către **procurorul general** și avocații generali.

Băncile de date juridice

În Franța, bazele de date juridice pot fi consultate pe internet ca serviciu public. De asemenea, site-ul internet [Légifrance](http://legifrance.gouv.fr) cuprinde hotărârile Curții de Casație și ale curților de apel:

baza de date „CASS” pentru hotărârile publicate ale Curții de Casație,

baza de date „INCA” pentru hotărârile nepublicate, precum și

baza de date „CAPP” pentru hotărârile curților de apel.

- Este gratuit accesul la baza de date?

Da, accesul la baza de date este **gratuit**.

Scurtă descriere a conținutului

Hotărârile judecătorești sunt disponibile în limba franceză, iar **unele** sunt, de asemenea, traduse în **limba engleză, arabă sau chineză**.

Baza de date „CASS” cuprinde 120 000 de hotărâri și în fiecare an include 2 100 de noi hotărâri.

Baza de date „INCA” cuprinde 246 000 de hotărâri și în fiecare an include 10 000 de noi hotărâri.

Baza de date „CAPP” cuprinde 19 000 de hotărâri și în fiecare an include 20 000 de noi hotărâri.

- Linkuri relevante

Jurisdicția tribunalelor – Franța

Ultima actualizare: 15/04/2020

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.